

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์
ที่ได้รับยาต้านไวรัสในโครงการแอนติรีโทรไวรัส
ของโรงพยาบาลแม่ทา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ผู้เขียน นางสาวจันทร์เพ็ญ เฟือกไร่

ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์พรทิพย์ เชื้อมโนชาญ ประธานกรรมการ
ดร. เพ็ญกาญจน์ กาญจนรัตน์ กรรมการ

บทคัดย่อ

จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสภายใต้โครงการแอนติรีโทรไวรัสในภาคเหนือมีมากขึ้นเรื่อยๆ การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัส ในโครงการแอนติรีโทรไวรัสของโรงพยาบาลแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 13 ราย ทำการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2550 โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ส่วนมากจะอยู่ในสถานภาพสมรสหม้าย เป็นผู้นำของครอบครัว ลักษณะบ้านเป็นบ้านไม้ทรงล้านนา ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง ส่วนมากจะมีการเก็บรักษายาไว้ใกล้ตัวหรือเห็นได้สะดวก สำหรับการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัสประกอบด้วยแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส โดยแสวงหาข้อมูลจากสถานบริการของภาครัฐ หรือได้รับแนะนำจากกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ตนเองรู้จัก และการได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ติดเชื้อในคลินิกเพื่อนวันศุกร์ ผู้ให้ข้อมูลมีความตระหนักในการทานยาให้ตรงเวลาสม่ำเสมอ โดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การพกยาติดตัว การมีคนในครอบครัวช่วยเตือน การใช้นาฬิกาปลุก ผู้ให้ข้อมูลจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับฤทธิ์ของยาต้านไวรัส ทราบถึงกลไกการออกฤทธิ์ของยา

ด้านไวรัส รู้ถึงผลข้างเคียงของยาต้านไวรัส และมีวิธีการกับอาการข้างเคียงด้วยตนเองก่อนที่จะไปพบแพทย์เมื่ออาการไม่ทุเลา เหตุผลที่ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจรับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส คือ การเกรงว่าจะทำงานไม่ได้เนื่องจากร่างกายอ่อนแอ ความเป็นห่วงลูกและครอบครัวของตนเอง และการได้ข้อมูลว่ายาได้ผ่านขั้นตอนการวิจัยและได้ผลในการรักษา ผู้ให้ข้อมูลมีความคาดหวังต่อยาต้านไวรัสในการที่จะมีชีวิตรื่นยาว มีสุขภาพที่ดีขึ้นและการได้รับการรักษาด้วยยาสูตรเดิมต่อไป พฤติกรรมการดูแลตนเองขณะได้รับยาต้านไวรัส ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติตามแผนการรักษาอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการรับประทานยาให้ตรงเวลา สังเกตและติดตามประเมินประสิทธิผลการรักษาและสังเกตอาการข้างเคียง เช่น การสังเกตอาการโรคผิวหนังว่าไม่เกิดขึ้น การจัดการอาการข้างเคียงด้วยตนเองด้วยยาสามัญประจำบ้าน รับประทานอาหารที่สะอาดมีประโยชน์ งดของแสลงต่างๆ เช่น เนื้อวัว เนื้อควาย กบ และบริโภคน้ำดื่มมากๆ ออกกำลังกายและพักผ่อนอย่างเพียงพอ ดูแลตนเองเมื่อมีอาการเจ็บป่วยโดยการรักษาเบื้องต้นก่อน ถ้าอาการไม่ดีขึ้นถึงจะไปพบแพทย์ ป้องกันตนเองจากสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่เป็นแอลกอฮอล์ มีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม โดยงดมีเพศสัมพันธ์หรือขณะมีเพศสัมพันธ์จะใช้ถุงยางอนามัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้มีความเข้าใจและรู้ถึงมุมมองเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัส ผู้ให้บริการสุขภาพสามารถนำรูปแบบการดูแลตนเองที่ดีไปใช้ในการส่งเสริม การดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์รายอื่นที่ได้รับยาต้านไวรัส ในโครงการแอนติรีโทรไวรัส

Independent Study Title Self-care of HIV and AIDS Infected Patients Receiving Antiretroviral Drugs in the Antiretroviral Therapy Project of Mae Tha Hospital, Mae Tha District, Lamphun Province

Author Miss Janphen Phoukrai

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Porntip Chuamanochan Chairperson

Dr.Penkarn Kanjanarat Member

ABSTRACT

Patients infected with HIV/AIDS who received antiretroviral therapy are increasing in the northern Thailand. This qualitative research aimed to explore self-care of HIV and AIDS infected patients receiving antiretroviral drugs in the Antiretroviral Therapy Project at MaeTha hospital, Mae Tha district, Lamphun province. Thirteen patients were selected if their two consecutive CD4+ counts were increased after receiving antiretroviral therapy. Data were collected using in-depth interviews and participant observation from January to April 2007. Content analysis was used to analyze the data.

Most patients were heads of the family, divorced, lived in a northern Thai style house. They had good relationships with family and friends. Most patients kept antiretroviral drugs nearby or at a reachable place. Most patients seek information about antiretroviral therapy from governmental services, acquaintance infected with HIV/AIDS or HIV/AIDS clinic called Friends for Friday Group. The patients were aware of taking antiretroviral drugs on time using several reminding techniques, e.g., keeping the drugs with them all the time, reminding by family members, or using an alarm clock. They reported to have knowledge and understanding about the

mechanism of action and the side effects of antiretroviral drugs, and how to manage the side effects before seeing the doctors if the symptoms were not improved. The reasons of receiving antiretroviral therapy included fears that the disease would prevent them from work, the worry about family and children, and the fact that antiretroviral drugs were researched, and the effectiveness for HIV/AIDS was proven. The patients' expectations on antiretroviral therapy were to prolong their life, better health, and able to continue receiving the same drug therapy regimen. Self-care behaviors while receiving antiretroviral therapy included a strict compliance with the study plan, emphasizing on taking the drugs on time, observing and monitoring effectiveness and the adverse effects of antiretroviral therapy, eating freshly-prepared food, avoiding certain food that causes allergy, drinking adequate amount of water, exercising, and resting. They reported to manage self-care before seeing the doctors, avoiding health risks factors, e.g., reducing alcohol intake, and safe sex by using condoms.

Result of this study raise the understanding of self-care behaviors of HIV/AIDS infected patients receiving antiretroviral drugs in the Antiretroviral Therapy Project, which could be benefit to healthcare provides in promotion these positive self-care behaviors in other patients.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved